

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 221/05-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť W. R., A. R., obaja bytom Poľská republika, a E. K., bytom Poľská republika, zastúpených advokátom JUDr. M. D., S., ktorou namietajú porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Liptovský Mikuláš v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 157/02 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 492/03, za účasti Okresného súdu Liptovský Mikuláš a Krajského súdu v Žiline, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť W. R., A. R. a E. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júla 2005 doručená sťažnosť W. R., A. R. a E. K. (ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) postupom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 157/02 a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 492/03.

Sťažovatelia uviedli, že 9. októbra 2002 (zo spisu vyplýva že 17. októbra 2002) podali okresnému súdu žalobu o náhradu škody spôsobenej dopravnou nehodou.

Sťažovatelia v sťažnosti opísali ďalší priebeh konania takto: *„Pojednávanie sa konalo 28/3-03, pričom bolo odročené na 23/4-03, a to na 14/5-03, kedy bol vyhlásený rozsudok pod číslom konania 11 C 157/02. Rozsudok nášmu právnenému zástupcovi bol doručený 11/8-2003.*

Proti uvedenému rozsudku dňa 26. 8. 2003 podali sme odvolanie, ktoré najprv podal vedľajší účastník S. p., a. s. Jeho odvolanie nám bolo doručené až po telefonickej žiadosti v decembri 2003 a 12. 12. 2003 k jeho obsahu podali sme písomné vyjadrenie.

Vec bola predložená Krajskému súdu v Žiline, ktorý pod číslom konania 6 Co 492/03 nariadil pojednávanie na 19. 10. 2004, ktoré však bolo odročené na 4. 11. 2004 (na tomto pojednávaní sme sa zúčastnili, pričom súdom až na pojednávaní bolo zistené, že odvolanie sme podali aj my.) a bolo odročené na 09. 11. 2004 za účelom vyhlásenia rozhodnutia.

Telefonicky v kancelárii súdu sme zistili, že odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Písomné vyhotovenie rozhodnutia krajského súdu nám dlhšiu dobu nebolo doručené a počas našej návštevy právneho zástupcu v marci 2005 telefonicky v kancelárii súdu sme zistili, že doposiaľ ešte nebolo napísané. Až na základe písomnej výzvy právneho zástupcu z 15. 04. 2005 predsedom krajského súdu bolo oznámené, že dňa 28. 04. 2004 rozhodnutie bolo napísané a následne bude aj expedované. Rozhodnutie právnenému zástupcovi bolo doručené 6. 5. 2005.“

Z príloh priložených k sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa podaním z 15. apríla 2005 adresovaným predsedovi krajského súdu sťažovali na postup krajského súdu pri doručovaní rozhodnutia odvolacieho súdu (resp. na jeho nedoručenie).

Sťažovatelia sa domáhajú, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu a krajského súdu v uvedených konaniach bolo porušené ich označené základné právo, a súčasne navrhli, aby ústavný súd uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Co 492/03 z 9. novembra 2004 zrušil a vrátil mu vec na nové prerokovanie a rozhodnutie, priznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk pre každého z nich a úhradu trov konania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd odmietnuť aj sťažnosť, ktorá jej zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietali, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil

žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prieťahoch. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania [porovnaj § 120 ods. 1 a 4 Občianskeho súdneho poriadku (napr. IV. ÚS 147/04)].

Predmetom konania pred ústavným súdom je okrem iného nárok sťažovateľov na ochranu pred postupom okresného súdu a krajského súdu, ktorým boli podľa nich spôsobené zbytočné prieťahy a porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v spore o náhradu škodu.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 48/03, I. ÚS 154/03, IV. ÚS 147/04). V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhoviel (napr. I. ÚS 11/00) alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. I. ÚS 17/01, I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01).

Ústavný súd dospel po oboznámení sa so sťažnosťou, jej prílohami a súvisiacim spisom okresného súdu k záveru, že sťažnosť sťažovateľov je zjavne neopodstatnená.

Právny názor ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti vychádza z analýzy doterajšieho priebehu konania pred súdom prvej a druhej inštancie, ktoré začalo 17. októbra 2002, teda doručením žaloby okresnému súdu.

Ďalší priebeh konania bol nasledovný:

- 20. februára 2003 okresný súd nariadil pojednávanie na 28. marec 2003, zároveň rozhodol uznesením o ustanovení tlmočníka, zaslal prípis právnomu zástupcovi žalobcov, aby zabezpečil ich účasť na pojednávaní, a tiež prípis vedľajšiemu účastníkovi (označenému ako S. p., a. s.), aby sa vyjadril, či súhlasí so vstupom do konania. Súčasne dal pripojiť súvisiaci trestný spis sp. zn. 3 T 64/01,

- 6. marca 2003 bolo okresnému súdu doručené stanovisko vedľajšieho účastníka,

- 11. marca 2003 bolo okresnému súdu prostredníctvom telefaxu doručené podanie odporcu, ktorým ospravedlnil neúčasť na pojednávaní z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti; a súčasne požiadal, aby sa pojednávalo v jeho neprítomnosti s tým, že sa odvoláva na svoje výpovede v trestnom spise, ku ktorým nemá čo dodať,

- z dôvodu, že sa ustanovený tlmočník ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní, okresný súd ho uznesením sp. zn. 11 C 157/2002 z 10. marca 2003 odvolal z vykonania tlmočnickeho úkonu a ustanovil nového tlmočníka,

- 28. marca 2003 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli vypočutí sťažovatelia W. R. a A. R.; toto pojednávanie bolo odročené na 23. apríl 2003 z dôvodu možnosti čiastočného dobrovoľného plnenia zo strany vedľajšieho účastníka po podrobnejšom oboznámení sa so všetkými dokladmi nachádzajúcimi sa v spise,

- pojednávanie nariadené na 23. apríl 2003 bolo odročené na 14. máj 2003 za účelom zistenia, či vedľajší účastník zaplatil žalobcom sumu 108 900 Sk, ktorú uznal ako odškodnenie,

- podaním z 13. mája 2003 právny zástupca sťažovateľov vzal sčasti návrh späť,

- na pojednávaní uskutočnenom 14. mája 2003 okresný súd rozhodol rozsudkom, ktorým žalobe v časti vyhovel, v časti späťvzatia konanie zastavil a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol,

- 23. mája 2003 bolo okresnému súdu doručené vyčíslenie požadovanej náhrady trov konania právnym zástupcom sťažovateľov,
- 31. júla 2003 bol vyhotovený rozsudok, ktorý v časti týkajúcej sa výrokov, proti ktorým účastníci nepodali odvolanie, nadobudol právoplatnosť 3. septembra 2003,
- 21. augusta 2003 bolo okresnému súdu doručené odvolanie vedľajšieho účastníka, proti výroku týkajúceho sa povinnosti uhradiť sťažovateľom náhradu za zvýšenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia,
- 28. augusta 2003 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľov, ktorým sa domáhali zmeny rozsudku a priznania zvýšenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia do 10-násobku bodového ohodnotenia. Odvolaním bol napadnutý aj výrok prvostupňového rozsudku týkajúci sa priznania náhrady trov konania. Doplnenie odvolania sťažovateľov bolo doručené okresnému súdu 2. septembra 2003,
- 27. novembra 2003 zaslal okresný súd výzvu vedľajšiemu účastníkovi na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie a rovnopis odvolania vedľajšieho účastníka žalovanému a právnemu zástupcovi sťažovateľov. Rovnopis odvolania sťažovateľov bol zaslaný žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi,
- 11. decembra 2003 okresný súd predložil spis s predkladacou správou krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach sťažovateľov a vedľajšieho účastníka,
- 12. decembra 2003 sa právny zástupca sťažovateľov vyjadril k odvolaniu vedľajšieho účastníka a 15. decembra 2003 bolo okresnému súdu doručené doplnenie odvolania vedľajšieho účastníka,
- 17. decembra 2003 bol spis doručený krajskému súdu,
- 27. septembra 2004 krajský súd nariadil pojednávanie na 19. október 2004,
- 12. októbra 2004 krajský súd zrušil termín pojednávania nariadeného na 19. október 2004 (bez uvedenia dôvodu) a nariadil nový termín pojednávania na 4. november 2004,
- 4. novembra 2004 sa uskutočnilo pojednávanie na krajskom súde, ktoré bolo odročené na 9. november 2004 za účelom vyhlásenia rozhodnutia,
- uznesením z 9. novembra 2004 krajský súd rozsudok okresného súdu v časti zrušil a v časti zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Písomné vyhotovenie uznesenia bolo vypracované 28. apríla 2005 a doručené okresnému súdu 2. mája 2005,

- 20. mája 2005 bola vec pridelená novej zákonnej sudkyni,
- 27. mája 2005 bola okresnému súdu vrátená zásielka s uznesením krajského súdu z 9. novembra 2004 adresovaná žalovanému s tým, že žalovaný nebol zastihnutý a v úložnej lehote si ju nevyzdvihol.

1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní

Z uvedeného chronologického prehľadu vyplýva, že okresný súd nariadil prvé pojednávanie (čo bol aj prvý úkon okresného súdu vo veci samej) po 4 mesiacoch od doručenia žaloby a vo veci rozhodol po uplynutí siedmich mesiacov od podania žaloby (pričom rozsudok nadobudol v časti, ktorá nebola napadnutá odvolaním, právoplatnosť 3. septembra 2003). Následne vykonával úkony spojené s vyhotovením rozsudku a jeho doručením účastníkom konania a úkony súvisiace s predložením veci na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu. Aj keď v postupe okresného súdu došlo aj k priet'ahom v trvaní niekoľkých mesiacov, ústavný súd zastáva názor, že v posudzovanom prípade nemožno vzhľadom na doterajší priebeh konania, počas ktorého sa vykonali viaceré pojednávania, ďalšie početné úkony vo veci samej a rozhodlo rozsudkom (v časti už právoplatnom), dospieť k záveru, že by bol takýto postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 157/02 z hľadiska naplnenia základného práva sťažovateľov na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zjavne neodôvodnený (majúci charakter zbytočných priet'ahov v konaní).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje aj na svoje predchádzajúce rozhodnutia, v ktorých opakovane vyslovil, že „Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe nemusí ešte zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04). Na kratšie obdobia nečinnosti všeobecného súdu ústavný súd spravidla prihliada len vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku súdneho konania (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01).

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 92/03).

Navyše z obsahu s'ťažnosti, ako aj zo súvisiaceho spisu okresného súdu vyplýva, že s'ťažovatelia nepodali proti postupu okresného súdu v predmetnom konaní ani s'ťažnosť podľa § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní s'ťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov), platného v čase konania pred okresným súdom, t. j. nevyužili prostriedok nápravy podľa citovaného zákona, aby dosiahli účinnú ochranu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, z čoho možno usudzovať, že ani samotní s'ťažovatelia nepovažovali konanie okresného súdu za konanie so „zbytočnými priet'ahmi“.

Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti neprichádza teda do úvahy, aby ústavný súd namietaný postup okresného súdu mohol po prijatí návrhu na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie označeného práva s'ťažovateľov. Z týchto dôvodov ústavný súd s'ťažnosť v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Zároveň ústavný súd poznamenáva, že vo vzťahu k okresnému súdu by prichádzalo do úvahy odmietnutie s'ťažnosti pre neprípustnosť, keďže s'ťažovatelia nepreukázali, že by boli pred podaním s'ťažnosti, pokiaľ ide o okresný súd, vyčerpali opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré im zákon na ochranu ich základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie boli oprávnení podľa osobitných predpisov (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní

K postupu krajského súdu v konaní sp. zn. 6 Co 492/03 ústavný súd uvádza, že aj napriek dobe 16 mesiacov trvajúceho odvolacieho konania, ktorá nebola práve optimálna a krajský súd mohol podľa jeho názoru rozhodnúť o odvolaniach sťažovateľov a vedľajšieho účastníka v priebehu kratšieho časového obdobia, ústavný súd neposúdil napadnuté konanie ako konanie so zbytočnými prietahmi. Ústavný súd v okolnostiach prípadu okrem samotného predmetu konania (nárok na náhradu za škodu na zdraví) zohľadnil aj to, že preštudovanie odvolaní sťažovateľov a vedľajšieho účastníka, predloženej spisovej dokumentácie a zvolenie vhodného postupu súdu vo veci si pri rozhodovaní vyžadujú určitú dobu. Vzhľadom na to dospel ústavný súd k záveru, že z celkovej uvedenej doby trvania odvolacieho konania predstavuje konanie s prietahmi maximálne jednu polovicu, na základe čoho uzavrel, že tento úsek konania krajského súdu nie je takou dobou, ktorá by odôvodňovala z hľadiska komplexného posúdenia danej veci záver o neprimeranosti jeho trvania, resp. o kvalifikovaní postupu krajského súdu ako takého, ktorého dôsledkom by boli zbytočné prietahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pokiaľ ide o skutočnosť, že krajský súd o podaných odvolaniach rozhodol 9. novembra 2004, avšak písomné vyhotovenie rozhodnutia vypracoval až 28. apríla 2005, t. j. po viac než piatich mesiacoch, čo predstavuje viac než štvormesačné oneskorenie vzhľadom na zákonnú 30-dňovú lehotu na vyhotovenie súdneho rozhodnutia podľa § 158 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo alebo nedošlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci (m. m. napr. I. ÚS 63/00).

Ústavný súd zároveň aj v tejto časti poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru citovanú v bode 1 článku II tohto uznesenia v súvislosti s vyhodnocovaním postupu okresného súdu.

Z týchto dôvodov ústavný súd nepovažoval ani postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 492/03 za taký, ktorý by signalizoval možnosť kvalifikovať ho po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ako porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na to ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá a rozhodnutie o zrušení označeného uznesenia krajského súdu a o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), bolo už bez právneho významu, aby sa ústavný súd zaoberal týmito ďalšími požiadavkami sťažovateľov. Navyše, ústavný súd k tej časti návrhu na rozhodnutie vo veci samej, v ktorej sa sťažovatelia domáhali zrušenia uznesenia krajského súdu sp. zn. 6 Co 492/03 z 9. novembra 2004, poznamenáva, že táto časť petitu nemá žiadnu spojitosť s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2005